

6. ULUSLARARASI GÖBEKLİTEPE BİLİMSEL ÇALIŞMALAR KONGRESİ

ŞANLIURFA

29-30 TEMMMUZ 2023

isarc

INTERNATIONAL SCIENCE AND ART RESEARCH CENTER

<https://www.isarconference.org/>

EDİTÖRLER: Tuğçe DEĞİRMENCİ & Doç. Dr. Yasemin DERİNGÖL

KONGRE KİTABI

CONGRESS ID

CONGRESS TITLE

6. INTERNATIONAL GÖBEKLİTEPE

SCIENTIFIC STUDIES CONGRESS CONGRESS

DATE AND PLACE

29-30 JULY 2023, ŞANLIURFA/TURKEY ONLINE PRESENTATIONS

ORGANIZATION

ISARC

INTERNATIONAL SCIENCE AND ART RESEARCH CENTER

GENERAL COORDINATOR

Uzm. Yasemin AĞAOĞLU

COORDINATOR

Gamze KÖYMEN

ORGANIZATION COMMITTEE

Doç. Dr. Hasan ÇİFTÇİ

Doç. Dr. Sevcan YILDIZ

Dr. Aykan ÇOŞKUN

Dr. Bahar ALTUNOK

Dr. Gizem Hediye EREN

Dr. Merve BULDAÇ

ISBN:978-625-367-223-2

SCIENCE AND ADVISORY COMMITTEE

- Prof. Dr. Ali AKİL**
Saiyed Parul University
Prof. Dr. Erdin BOZKURT
Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Hazim Abd Mohammed ALJEWAREE
Alkitab University
Prof. Dr. Hulusi DOĞAN
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Gülçin YAHYA KAÇAR
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Hülya ÇİÇEK
Gaziantep Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Fedai ÇAVUŞ
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi
Prof. Dr. Mukadder MOLLAOĞLU
Cumhuriyet Üniversitesi
Prof. Dr. Orhan ZEYBEK
Balıkesir Üniversitesi
Prof. Dr. Süleyman UYAR
Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
Prof. Dr. Seyfi ÖZGÜZEL
Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Sevi ÖZ
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Songül ÇAKMAKÇI
Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Abdulkerim DİLER
Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmet AKKÖSE
Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Akın KIRBAŞ
Yozgat Bozok Üniversitesi
Doç. Dr. Aylin YALÇIN SARIBEY
Üsküdar Üniversitesi
Doç. Dr. Ayşegül TÜRK
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Ayşen ALTUN ADA
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Doç. Dr. Azimbaeva GULBAYRA
Kazakh National Women's Pedagogical University
Doç. Dr. Bahadır KILCAN
Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Betül GÜZELDİR
Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Dinara FARDEEVA
Rusya Bilimler Akademisi
Doç. Dr. Fuat AKDENİZLİ
Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. Fariz AHMADOV
Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi
Doç. Dr. Faruk KALAY
Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Doç. Dr. Güçlü ŞEKERCİOĞLU
Akdeniz Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa METE
Gaziantep Üniversitesi
Doç. Dr. Neslihan ŞAHİN
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Doç. Dr. Oqtay QULİYEV
Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi
Doç. Dr. Ömer Faruk RENÇBER
Gaziantep Üniversitesi
Doç. Dr. Reyhan DADAŞOVA
Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi
Doç. Dr. Salman Bashir MEMON
Shah Abdul Latif University
Doç. Dr. Şeyho Cem YÜCETAŞ
Adıyaman Üniversitesi
Dr. Ali Arshad
University Utara
Dr. Ajay B. GADİCHA
Sant Gadge Baba Amravati University
Dr. Aqil MEMMEDOV
Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi
Dr. Ahmet Baran YILMAZ
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Dr. Elşen MEMMEDLİ
Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi
Dr. Gülnar MİRZEYEVA
Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi
Dr. Hamdi DAĞISTANLI
MEV
Dr. Joanna HERNİK
West Pomeranian University of Technology
Dr. Nurhoca AKBULAYEV
Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi
Dr. Suat ÖZER
MEB
Dr. Sultan SARI
Türkiye Vakıflar Bankası TAO
Dr. Ş. Selçuk SEÇİLMİŞ
Gaziantep Üniversitesi
Dr. Yasin SÖĞÜT
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
Dr. Yüksel DEMİREL
Başkent Üniversitesi

ISARC

6. INTERNATIONAL GÖBEKLİTEPE SCIENTIFIC STUDIES CONGRESS

29-30 JULY 2023

ŞANLIURFA

CONGRESS PROGRAM

Join Zoom Meeting:

Meeting ID: **891 7813 8926**

Passcode: **247178**

[Join Zoom Meeting](#)

<https://us02web.zoom.us/j/89178138926?pwd=MWFxZDd2L1FvT2lSZHVdK1lZODJmZz09>

PARTICIPATING COUNTRIES

Algeria/Bosnia Herzegovina/Congo/France/Hungary/
India/Indonesia/Morocco/Nigeria/Pakistan/Philippines/Romania/Serbia/Spain/Vietnam/West African

TOTAL NUMBER OF INTERNATIONAL PAPER:55
PAPER FROM TURKEY: 51

zoom

ÖNEMLİ, DİKKATLE OKUYUNUZ LÜTFEN

- ❖ Kongremizde Yazım Kurallarına uygun gönderilmiş ve bilim kurulundan geçen bildiriler için online (video konferans sistemi üzerinden) sunum imkanı sağlanmıştır.
- ❖ Online sunum yapabilmek için <https://zoom.us/join> sitesi üzerinden giriş yaparak “Meeting ID or Personal Link Name” yerine ID numarasını girerek oturuma katılabilirsiniz.
- ❖ Zoom uygulaması ücretsizdir ve hesap oluşturmaya gerek yoktur.
- ❖ Zoom uygulaması kaydolmadan kullanılabilir.
- ❖ Uygulama tablet, telefon ve PC’lerde çalışıyor.
- ❖ Her oturumdaki sunucular, sunum saatinden 5 dk öncesinde oturuma bağlanmış olmaları gerekmektedir.
- ❖ Tüm kongre katılımcıları canlı bağlanarak tüm oturumları dinleyebilir.
- ❖ Moderatör – oturumdaki sunum ve bilimsel tartışma (soru-cevap) kısmından sorumludur.

DİKKATEDİLMESİ GEREKENLER- TEKNİK BİLGİLER

- ◆ Bilgisayarınızda mikrofon olduğuna ve çalıştığına emin olun.
- ◆ Zoom’da ekran paylaşma özelliğine kullanabilmelisiniz.
- ◆ Katılım belgeleri kongre sonunda tarafınıza pdf olarak gönderilecektir
- ◆ Kongre programında yer ve saat değişikliği gibi talepler dikkate alınmayacaktır

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- ❖ To be able to attend a meeting online, login via <https://zoom.us/join> site, enter ID “Meeting ID or Personal Link Name” and solidify the session.
- ❖ The Zoom application is free and no need to create an account.
- ❖ The Zoom application can be used without registration.
- ❖ The application works on tablets, phones and PCs.
- ❖ The participant must be connected to the session 5 minutes before the presentation time.
- ❖ All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- ❖ Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

POINTS TO TAKE INTO CONSIDERATION - TECHNICAL INFORMATION

- ◆ Make sure your computer has a microphone and is working.
- ◆ You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- ◆ Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- ◆ Requests such as change of place and time will not be taken into consideration in the congress program.

ÖNEMLİ NOT: SUNUMLARINIZI HEM TÜRKÇE HEM İNGİLİZCE HAZIRLAMANIZI RİCA EDERİZ

AUTHORS	TITLE	NO
SZABÓNÉ Berta Olga NAGY Zsuzsanna	FOREIGN STUDENTS IN HUNGARY, OR MOTIVATIONS FOR FURTHER EDUCATION	193-194
Simge KOÇ Tuğçe TURHAL Bahar KESKİN Sarenur MENGENCEOGLU Seçil GÖNEN Handan BOZKURT	CONTENT ANALYSIS OF THESES IN THE FIELD OF SCIENCE EDUCATION IN TURKEY: 2019-2022	195-196
Simge KOÇ Ümit YILDIRIM Gülşah ÇETİN Şule ÇOŞKUN Emrah TOBBAS Sevcan GÜNER Damla GÖL	WORD CLOUD ANALYSIS OF THESES IN THE FIELD OF SCIENCE EDUCATION IN TURKEY: 2019-2022	197-198
Tuğçe DEĞİRMENCİ Yasemin DERİNGÖL	EXAMINATION OF MATHEMATICAL FORECAST FOCUS THESIS FOR PRIMARY SCHOOL	199-207
Tuğçe DEĞİRMENCİ Yasemin DERİNGÖL	EXAMINATION OF REASONING FOCUS THESIS FOR	208-217
Priya CHOUDHARY Taniya RAİNA Hariom SHARMA	ASSOCIATION BETWEEN SPIRITUALITY AND QUALITY OF LIFE AMONG FEMALE OLDER ADULTS	218
Okan SARIGÖZ	THE EVALUATION OF THE OPINIONS OF TEACHERS TAKING PEDAGOGICAL FORMATION EDUCATION ON DISTANCE EDUCATION	219-228
Okan SARIGÖZ	THE INVESTIGATION OF THE IMPORTANCE TEACHERS ATTACH TO VALUES EDUCATION	229-238
Nuradeen Gidado YANHOHO Mustapha AHMAD	RELIGION AND WIDOWHOOD PRACTICES IN NIGERIA: STUDY OF ISLAM AND CHRISTIANITY	239-249
Nimet ADALI Cemalettin İPEK	THE LOCUS OF CONTROL AND MOTIVATION PERCEPTIONS OF TEACHERS OF PRIMARY AND SECONDARY EDUCATION (KIRSEHIR PROVINCE)	250-251
Moses Adeolu AGOI Oluwanifemi Opeyemi AGOI Oluwadamilola Peace AGOI	THE EFFICACY OF IOT-BASED LIVESTOCK MANAGEMENT SYSTEM ON ANIMAL FARMING: ENTREPRENEURIAL REVIEW	252-258
Remzi BAŞAR	MEASURING THE IMPACT OF ON PAGE SEARCH ENGINE OPTIMIZATION ON WEBSITE TRAFFIC: AN ANALYSIS OF A SAMPLE WEBSITE	259-270
Hatip YURGİDEN Nurullah ÇELİK	INVESTIGATION OF THE ROLE OF DIGITAL MARKETING IN THE DEVELOPMENT OF SOCIAL COMMERCE	271-284
Nurullah ÇELİK Hatip YURGİDEN	REFLECTIONS OF CONSCIOUS CONSUMER BEHAVIOR ON THE ECONOMY IN TURKEY IN THE DIGITALIZED AGE	285-296

ÖĞRETMENLERİN DEĞERLER EĞİTİMİNE VERDİKLERİ ÖNEMİN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Okan SARIGÖZ

Hatay Mustafa Kemal University, Faculty of Education, Department of Education Sciences, Hatay.

ORCID ID: 0000-0002-1616-9789

ÖZET

Değer, kavram olarak farklı birçok anlama gelmektedir. Değer, üzerine anlam yüklenen toplumların ya da bireylerin önemsendiği ve benimsediği iyi ve doğru olduğuna inanılan ilkeler, yargılar, inançlar, duygular veya davranışlardır. Toplumda bireyler daha öncesinden belirlenmiş olan kalıpsal değerlere veya davranışlara göre değer görürler, önemsenirler. Değer yargıları, aslında toplum içerisinde yaşayan bireyler için onlara yol gösteren, rehberlik eden, iyiyiyi, doğruyu ayırt etmeye yarayan bir takım standart kurallardır. Bu kurallar bazen inançsal da olabilmektedir. Birey içerisinde yaşadığı toplumun değer yargılarıyla, düşünce yapısıyla, ahlaki kurallarıyla, inancıyla, sosyalliğiyle çevresini ve dış dünyayı algılamaya ve anlamlandırmaya çalışır. Bu nedenle ilk eğitimin başladığı aileden itibaren değerler eğitiminin doğru olarak öğrenilmesi birey için bir anlamda hayati bir önem taşımaktadır. Bu önem bireyin okulla tanışmasıyla aileyle beraber öğretmenin sorumluluğuna veya yükümlülüğüne de girmektedir. Bireyin içinde yaşadığı toplumdan dışlanmaması, toplumda tutunması ve değer görmesi için toplumun önemsendiği değer yargılarını bilmesi, benimsemesi ve özümsemesi gerekir. Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin değerler eğitimine yönelik görüşlerini belirleyebilmektir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 öğretim yılında Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalında tezli ve tezsiz olarak yüksek lisans yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırma, öğretmenlerin değerler eğitimine yönelik görüşlerini belirleyebilmek amacıyla yapılmış nitel bir araştırmadır. Araştırmada, durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verileri, araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırmada, öğretmenlerin gerek derslerde gerekse de ders dışında yeri geldikçe öğrencilere devamlı değerler eğitimi verdikleri ayrıca özellikle saygı, sevgi, edep, adap, üslup ve davranışlar konusunda sorun yaşayan öğrencileri devamlı uyararak davranışlarını olumlu yönde düzeltmeye çalıştıkları gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Değerler Eğitimi, Davranış, Ailede Eğitim, Edep

THE INVESTIGATION OF THE IMPORTANCE TEACHERS ATTACH TO VALUES EDUCATION

ABSTRACT

Value, as a concept, has many different meanings. Value is the principles, judgments, beliefs, feelings or behaviors that are believed to be good and right that societies or individuals attach importance to and adopt. In society, individuals are valued and cared for according to predetermined stereotypes or behaviors. In fact, for individuals living in society, value judgments are a set of standard rules that guide them, guide them, and distinguish the good and the right. These rules can sometimes be religious. The individual tries to perceive and make sense of the environment and the outside world with the value judgments, mentality, moral rules, belief and sociability of the society in which he lives. For this reason, it is of vital importance for the individual to learn values education correctly starting from the family where the first education starts. This importance is also included in the responsibility or obligation of the teacher, together with the family, when the individual meets the school. In order for the individual not to be excluded from the society he lives in, to hold on and to be valued in the society, he must know, adopt and assimilate the value judgments that the society cares about. The purpose of this research is to determine the views of teachers on values education. The study group of the research consists of teachers who do master's degrees with and without thesis in the Department of Curriculum and Instruction, affiliated to the Social Sciences Institute of Hatay Mustafa Kemal University, in the 2022-2023 academic years. The research is a qualitative research conducted to determine the views of teachers on values education. In the research, case study method was used. Research data were collected with a semi-structured interview form developed by the researcher. In the research, it has been concluded that the teachers constantly give values education to the students both in the lessons and outside the classroom, and they try to improve their behaviors in a positive way by constantly warning the students who have problems especially in respect, love, decency, manners, style and behavior.

Keywords: Values Education, Behavior, Family Education, Decency

GİRİŞ

Değerler, toplumların bireylerinde bulundurmalarını istedikleri ve bireylerinde aradıkları vasıflardır. Toplumlar sosyolojik özelliklerini, inanç yapılarını, örf adet gelenek ve göreneklerini, ahlaki yapılarını yani önem verdikleri değerlerini bireylerine sürdürülebilir bir şekilde aktarmak isterler. Dünyada birçok toplum olsa da bu toplumları birbirinden ayıran temel özellik değer yargılarıdır. Değerler, toplum ya da bireyler tarafından benimsenen birleştirici

olgular, toplumun sosyal ihtiyaçlarını karşıladığına ve bireylerin iyiliği için iyi olduğuna inanılan ölçütler, bilinç, duygu ve heyecanları da ilgilendiren yargılar ve bireyin bilincinde yer eden ve davranışı yönlendiren güdülerdir (Fidan, 2009). Değerler; davranışlarımıza yol gösteren, rehberlik eden inançlar ve kurallardır. Eylem ve davranışlarımızın yerindeliğini, etkililiğini, güzelliğini, ahlakiliğini belirlemeye hizmet eden ilke ve standartlardır (Hökelekli, 2013). Değerler, bireyin hayat tarzı ve günlük alışkanlıklarında, davranışlarında etkili olan toplumsal davranış kalıplarıdır (Doğan, 2004). Değer, bir şeyin arzulanması ya da arzulanmaması hakkında inançlardır (Güngör, 2000). Değerler, insanın yapıp-etmelerini determine (belirleyen) eden ilke ya da ilkeler; kutsallığı olan, kutsallık atfedilen ilkelerdir (Uysal, 2003). Değerler, insanın nesnelerle, kişilerle ilişkisini ve ilişkisinin devamlılığını sağlayan bir alışkanlıklar durumu olarak tanımlanmıştır (Kılıçoğlu, 1990).

Toplumların geleceği için böylesine önemli olan değerlerin iki temel öğreticisi vardır. Bunlardan birincisi çocuğun ilk öğretmenleri olan anneler ve babalar veya ebeveynler ikincisi ise okullardaki öğretmenlerdir. Ancak değerler eğitimi verecek olan öğretmenlerin böylesine hassas bir konuda mutlaka hem bilgi bakımından hem de özyeterlik bakımından değerler konusunda kendilerini yeterli görmeleri gerekmektedir (Dönger vd., 2016). Günümüz toplumlarında, değerlerin yaşatılması ve yeni nesillere aktarılması görevini üstlenen kurumlar arasında okullar da yer alır (Belet & Deveci, 2008). O halde değerler eğitimin sistemli ve organize bir şekilde anlatıldığı, öğretildiği veya özüksendiği yerler devlet kurumları olan okullardır. Okullarda değerlerin öğrencilere aktarılması ise değerler eğitimi dersleriyle olmaktadır. Toplumlari ayakta tutabilmek veya ayrışmalarını engelleyebilme ancak toplumsal değerlerle yani değerler eğitimiyle olabilir. Özellikle değerler eğitimi hayat boyu öğrenileceğinden (Sarıgöz, 2016), okullarda verilirken küçük yaşlarda artırılmış gerçeklik, sanal gerçeklik, çizgi film ya da dijital oyunlarda desteklenerek bireye verilmeli ve benimsetilmelidirler (Sarıgöz, 2019).

Değerler eğitiminin asıl amacı, bireyin çevresine, ailesine, topluma veya tüm insanlara karşı olan sorumluluklarının farkına varması, ahlaki davranması, etik olması ve yaşadığı toplumda uyum içerisinde yaşayarak dışlanmamasıdır. Başka bir ifadeyle değerler eğitimiyle bireye kazandırılmak istenen, iletişimde bulunduğu insanlarla iş birliği yapmayı öğrenmek, başkalarını görüşlerine önem verilmesinin farkında olmak, ebeveyne, öğretmenlere, yaşlılara, yasalara ve düzene kısaca her şeye yönelik saygıyı geliştirmektir (Yılmaz, 2010). Dolayısıyla bu tür davranışların kazandırılması için okullarda uygulamalı olarak sınıfiçi etkinlikler de düzenlenmeli ve soru cevap veya tartışma yöntemleri kullanılarak doğru davranışların iyice

pekiştirilmesi sağlanmalıdır (Sarigöz, 2013). Öğretmenler, çocukların veya bireylerin olumsuz davranışları ile ne kadar karşılaşırsa karşılaşsın tükenmişlik hissine yakalanmadan mutlaka doğru davranış kazandırılana kadar mücadele etmelidir (Sarigöz & Çermik, 2012).

Değerler eğitimi evde ailede başlamakta, sonra okulda devam etmektedir. Ancak okullarda verilecek olan değerler eğitimi bireyin okul öncesi seviyesine, yaşına veya sınıf seviyesine göre verilmelidir. Bu araştırmada öğretmenlerin öğrencilerine kazandırmaya çalıştıkları değerler eğitimi hakkındaki görüşleri eleştirel olarak belirlenmeye çalışılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın problem cümlesi

Öğretmenlerin derslerde öğrencilerine edindirmeye çalıştıkları değerler eğitimine yönelik görüşleri nelerdir?

Araştırmanın alt problemleri

6. Değerler eğitimi neyi/neleri ifade etmektedir?
7. Değerler eğitimi verirken yaşanan/yaşadığınız sorunlar nelerdir?
8. Değerler eğitiminde ailenin rolü/etkisi nelerdir?
9. Değerler eğitiminin öğrencilerin davranışlarına ve akademik başarılarına etkileri nelerdir?

Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı, tezli ve tezsiz yüksek lisansta okumakta olan öğretmenlerin derslerde veya boş zamanlarda öğrencilere kazandırmaya çalıştıkları değerler eğitimine ilişkin görüşlerini belirleyebilmektir.

Araştırmanın çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 öğretim yılında Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalında tezli ve tezsiz olarak yüksek lisans yapan öğretmenler oluşturmaktadır.

Araştırma modeli

Araştırmada veriler görüşme yöntemi kullanılarak ve araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu yardımı ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, sahip olduğu belli düzeydeki standartlığı ve esnekliği nedeniyle, yazmaya ve doldurmaya dayalı testler ve anketlerdeki sınırlılığı ortadan kaldırması ve belirli bir konuda derinlemesine bilgi edinmeye yardımcı olması bakımından araştırmacılar tarafından sıklıkla tercih edilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Çalışmada, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış

görüşme formu öğretmenlere sorulacak 4 tane yarı yapılandırılmış açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Araştırmada, öğretmenlerin araştırma sorularına vermiş oldukları cevaplar mülakat yöntemi ile toplandığından ve araştırmada “durumlar detaylı olarak incelendiği ve durumla ilgili temalar betimlendiği” için durum çalışması yöntemi (Büyüköztürk vd., 2014) kullanılmıştır.

Veri toplama aracı ve verilerin toplanması

Araştırmada, öğretmenlerin değerler eğitime yönelik görüşlerini belirleyebilmek amacıyla araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış bir görüşme formu geliştirilmiştir. Öğretmenlerin değerler eğitime yönelik görüşlerine ilişkin veriler ise mülakat ve yüz yüze görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formundaki araştırmacı tarafından belirlenen araştırma soruları hem alan yazındaki bilgiler hem de öğretmenlerden alınan fikirler doğrultusunda değerler eğitimiyle ilgili ve öğretmenlere yönelik olarak geliştirilmiştir. Hazırlanan görüşme formundaki soruların amaca hizmet etmesi, uygulanabilirliği ve anlaşılabilirliğinin sağlanabilmesi için uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlardan alınan dönütlerden sonra görüşme formundaki sorular uzman görüşleri doğrultusunda tekrar gözden geçirilmiştir.

Araştırma verilerinin analizi ve yorumlanması

Mülakatlar esnasında yarı yapılandırılmış görüşme formuyla öğretmenlerden toplanan veriler cep telefonu ve kayıt cihazlarına kaydedilerek toplanmıştır. Araştırma verilerini toplamak ve analiz etmek için araştırmacı tarafından taslak bir program hazırlanmış elde edilen veriler düzenlendikten sonra araştırmanın bulgular kısmı oluşturulmuştur. Bulgulardan hareketle elde edilen analizlerin verileri yorumlanarak araştırmanın sonuç ve öneriler kısmı oluşturulmuştur.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmenlere araştırma için belirlenen araştırmanın alt problemlerine verdikleri cevaplara ve cevaplara ilişkin yorumlamalara yer verilmiştir. Bulgular oluşturulurken öğretmenlerin araştırma sorularına vermiş oldukları cevaplar ayrı ayrı incelenmiş ve tek paragraf altında toplanarak yorumlanmıştır.

5. Sizce değerler eğitimi neyi/neleri ifade etmektedir?

Öğretmenler ile yapılan görüşmelerden ve öğretmenlerin yarı yapılandırılmış görüşme formuna vermiş oldukları cevapların analizlerinden öğretmenlerin değerler eğitiminin anlamı ile ilgili olarak; değerler eğitiminin, toplumun kültürünü, inancını, örf, adet, gelenek ve göreneklerini

bireylerine ve öğrencilerine küçük yaşlardan itibaren çeşitli eğitimlerle öğretmesini ifade ettiğini belirtmişlerdir. Değerler eğitiminin kültürleri yaşatmak, inançları öğretmek ve etik ilkelere ve ahlaki yapıya uyan bireyler yetiştirmek olduğunu belirtmişlerdir. Ülkeler açısından ise değerler eğitiminin bireylerin milli, evrensel ve kültürel değerleri benimsemesi, erdemli ve iyi birer vatandaş olunması, bireysel ve toplumsal problemlere duyarlı olunması, ahlaki değerlerin korunması, doğal kaynakların doğru kullanılması, her konuda hayat boyu öğrenilmesi, bireylerin devamlı kendini geliştirmesi ve öğrenilenlerin sonraki nesillere aktarılmasını ifade ettiğini belirtmişlerdir. Öğretmenler duygu ve davranış bakımından her zaman hatasız öğrenci yetiştirmeye çalıştıklarını bu yüzden de öğrencilerine en fazla sevgi, saygı, hoşgörü, sorumluluk kazanma, duyarlı olma, empati kurma, cesaretli olma, adil olma, dayanışma, dürüstlük, hijyenikliğe dikkat etme, yardımlaşma, özgür düşünebilme, iyimser olma gibi değerleri öğrettiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler değerler eğitimi derslerinde amaç olarak karakterli, öğrendiklerini davranışa dönüştürebilen ve fikirlerini açıkça söyleyebilen davranış ve değerleri de öğrencilerine kazandırmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir.

6. Değerler eğitimi verirken yaşanan/yaşadığınız sorunlar nelerdir?

Öğretmenler ile yapılan görüşmelerden ve öğretmenlerin yarı yapılandırılmış görüşme formuna vermiş oldukları cevapların analizlerinden öğretmenlerin değerler eğitimi esnasında yaşadıkları sorunlar ile ilgili olarak; sorunların genellikle öğretmenlerden, öğrencilerden, uygulamalardan, ailelerden, okul yönetiminden ve çevresel sorunlardan kaynaklandığını belirtmişlerdir. Özellikle uygulamaların daha etkili olabileceğini bu nedenle etkinliklerin öğretmenlerin görüşleri alınarak yapılması gerektiğini, etkinliklerin tüm öğrenciler için değil her sınıf düzeyi için ayrı bir etkinlik düzenlenmesi gerektiği, öğretim programlarındaki etkinliklerin bazen okul fiziki şartlarından dolayı yapılmakta zorlanıldığı, etkinlikler için gerekli kurumlar tarafından yeterli desteğin verilmemesi, düzenlenen bazı etkinlikler için ödül verileceğinin duyurulması ve etkinlik sonrasında tam olarak ödülleri verilememesi, öğretmenlerin bazen etkinlik yapmaya gönüllü olmaması, bazen etkinliğin yapılmadan yapılmış gibi gösterilmesi, etkinlikle konusunda velilerin ilgisiz kalması, velilerin etkinlikleri desteklememesi, etkinlikler planlanırken öğretmenler arası ya da sınıflar arasında ayrıcalıklar yapılması sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

7. Değerler eğitiminde ailenin rolü/etkisi nelerdir?

Öğretmenler ile yapılan görüşmelerden ve öğretmenlerin yarı yapılandırılmış görüşme formuna vermiş oldukları cevapların analizlerinden öğretmenlerin değerler eğitiminde ailenin rolü ile

ilgili olarak; öğretmenler, her türlü eğitimin ilk önce ailede başladığını, bu nedenle aile eğitiminin ve bireye ailede verilecek olan eğitimin değerler eğitimi açısından çok önemli olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler, çocukların yetiştirilmesi, kültürel kimliğin ve değerlerin kazandırılması, toplumsal bilincin, kimliğin kazandırılması ve aktarılmasında birey ile toplum arasındaki en önemli köprünün de aile olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler, bir anlamda ülkelerin gelecek nesillerinin temellerinin de ilk önce ailelerde atıldığını vurgulamışlardır. Öğretmenler, bireyin ailede sosyalleşmeye başladığını okula başlayınca da okulla devam ettiğini belirtmişlerdir. Bu nedenle değerler eğitiminin temelinin ve önemli bir bölümünün ailede kazandırıldığını belirtmişlerdir. Öğretmenler, bireyin davranışlarının aile içindeki etkileşim ile oluşmaya başladığını böylelikle bireyin kişiliğinin, karakterinin, sosyal ilişkilerinin de yine aile içinde oluşmaya başladığını belirtmişlerdir. Ailenin bireye karşı tutumunun, hata yapıldığında verilen tepkinin, ailede konulan çeşitli kuralların, ailenin ahlaki yapısının bireyin kişiliğinin oluşmasında çok etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler, teknolojinin hızla değişmesinden ve tüm aile bireylerini etkilemesinden dolayı özellikle anne ve babaların yani ebeveynlerin aile bireylerine ya da çocuklarına şimdilerde daha fazla dikkat etmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Özetle öğretmenlere göre çocukların kimlik ve kişilikleri ailede oluşmakta, okullar ise değerler eğitiminde eksik kalan bazı değerleri tamamlamaktadır.

8. Değerler eğitiminin öğrencilerin davranışlarına ve akademik başarılarına olan etkileri nelerdir?

Öğretmenlerin ile yapılan görüşmelerden ve öğretmenlerin yarı yapılandırılmış görüşme formuna vermiş oldukları cevapların analizlerinden değerler eğitiminin öğrenci davranışlarına ve akademik başarısına olan etkilerinin; öğrencilerdeki yardımlaşma ve dayanışma duygusunu arttırdığı, canlılara daha hassas davranmaya teşvik ettiği, özgüveni arttırdığı, odaklanmayı arttırdığı, motivasyonu yükselttiği, olumlu ve istendik davranışları arttırdığı, empati kurma yeteneğini geliştirdiği, evrensel ve etik ilkeleri hem benimsedikleri hem de bu değerlere daha fazla dikkat ettikleri, arkadaşlarıyla hitaplarının olumlu yönde değiştiği, vatanının, milletinin, bayrağının değerini daha iyi anladıkları, başkalarının haklarına daha fazla dikkat ettikleri, kişisel haklara saygı duydukları, daha doğru, hoşgörülü ve dürüst davranışlar sergilemeye başladıkları, olumsuz davranışlardan kaçındığı ve akran zorbalığını ortadan kaldırdığı, daha düzenli bir yaşam sürmeye başladıkları bu durum sorumluluklarını arttırdığı bu durumun da akademik başarılarını yükselttiği gibi görüşler belirtmişlerdir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuçlar

Araştırmada, öğretmenler ile yapılan görüşmelerden ve öğretmenlerin yarı yapılandırılmış görüşme formuna verilen cevaplardan, değerler eğitiminin, toplumun kültürünü, inancını, örf, adet, gelenek ve göreneklerini bireylerine ve öğrencilerine küçük yaşlardan itibaren çeşitli eğitimlerle öğretmesi gerektiği, değerler eğitiminin kültürleri yaşatmak, inançları öğretmek ve etik ilkelere ve ahlaki yapıya uyan bireyler yetiştirmek olduğunu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, ülkeler açısından değerler eğitiminin bireylerin milli, evrensel ve kültürel değerleri benimsemesi, erdemli ve iyi birer vatandaş olunması, bireysel ve toplumsal problemlere duyarlı olunması, ahlaki değerlerin korunması, doğal kaynakların doğru kullanılması, her konuda hayat boyu öğrenilmesi, bireylerin devamlı kendini geliştirmesi ve öğrenilenlerin sonraki nesillere aktarılmasını ifade ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, öğretmenler duygu ve davranış bakımından her zaman hatasız öğrenci yetiştirmeye çalıştıkları bu yüzden de öğrencilerine en fazla sevgi, saygı, hoşgörü, sorumluluk kazanma, duyarlı olma, empati kurma, cesaretli olma, adil olma, dayanışma, dürüstlük, hijyenikliğe dikkat etme, yardımlaşma, özgür düşünebilme, iyimser olma gibi değerleri öğretmeye çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin değerler eğitimi derslerinde amaç olarak karakterli, öğrendiklerini davranışa dönüştürebilen ve fikirlerini açıkça söyleyebilen davranış ve değerleri de öğrencilere kazandırmaya çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, öğretmenler ile yapılan görüşmelerden ve öğretmenlerin yarı yapılandırılmış görüşme formuna vermiş oldukları cevapların analizlerinden değerler eğitimi ile ilgili sorunların genellikle öğretmenlerden, öğrencilerden, uygulamalardan, ailelerden, okul yönetiminden ve çevresel sorunlardan kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, değerler eğitimi ile ilgili uygulamaların daha etkili olabileceği bu nedenle etkinliklerin öğretmenlerin görüşleri alınarak yapılması gerektiği, etkinliklerin tüm öğrenciler için değil her sınıf düzeyi için ayrı bir etkinlik düzenlenerek yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Değerler eğitimine ilişkin öğretim programlarındaki etkinliklerin bazen okul fiziki şartlarından dolayı yapılmakta zorlanıldığı, etkinlikler için gerekli kurumlar tarafından yeterli desteğin verilmemesi, düzenlenen bazı etkinlikler için ödül verileceğinin duyurulması ve etkinlik sonrasında tam olarak ödülleri verilememesi, öğretmenlerin bazen etkinlik yapmaya gönüllü olmaması, bazen etkinliğin yapılmadan yapılmış gibi gösterilmesi, etkinlikle konusunda

velilerin ilgisiz kalması, velilerin etkinlikleri desteklememesi, etkinlikler planlanırken öğretmenler arası ya da sınıflar arasında ayrıcalıklar yapılması nedeniyle sorunlar yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, değerler eğitiminde ailenin rolü ile ilgili olarak, her türlü eğitimin ilk önce ailede başladığı, bu nedenle aile eğitiminin ve bireye ailede verilecek olan eğitimlerin değerler eğitimi açısından çok önemli olduğu sonucuna varılmıştır. Özellikle çocukların yetiştirilmesi, kültürel kimliğin ve değerlerin kazandırılması, toplumsal bilincin, kimliğin kazandırılması ve aktarılmasında birey ile toplum arasındaki en önemli köprünün de aile olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, bireyin davranışlarının aile içindeki etkileşim ile oluşmaya başladığı böylelikle bireyin kişiliğinin, karakterinin, sosyal ilişkilerinin de yine aile içinde oluşmaya başladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, değerler eğitiminin öğrencilerdeki yardımlaşma ve dayanışma duygusunu arttırdığı, canlılara karşı daha hassas davranmaya teşvik ettiği, özgüveni arttırdığı, odaklanmayı arttırdığı, motivasyonu yükselttiği, olumlu ve istendik davranışları arttırdığı, empati kurma yeteneğini geliştirdiği, evrensel ve etik ilkeleri hem benimsettiği, hitapları olumlu yönde değiştirdiği, vatanının, milletinin, bayrağının değerini daha iyi kavratmış, başkalarının haklarına daha fazla dikkat ettirdiği, olumsuz davranışlardan kaçındırdığı ve akran zorbalığını ortadan kaldırdığı, daha düzenli bir yaşam sürmeye başlattığı bu durumun da akademik başarıyı yükselttiği gibi sonuçlara da ulaşılmıştır.

Öneriler

Öğretmenler değerler eğitimine oldukça fazla önem vermektedirler. Bu nedenle hem tüm derslerin içerisinde hem de ayrı bir ders olarak okullarda tüm öğrencilere değerler eğitimi verilmelidir.

Değişen çağa ve ilerleyen teknolojiye rağmen değerlere sadık kalınabilmesi adına okullarda değerler eğitimi uygulamalı olarak ve daha etkili olarak verilmelidir.

Değerler eğitimi ile ilgili uygulamalarda öğretmenler ve projeleri desteklenmeli gerektiğinde maddi olarak da imkan sağlanmalıdır.

Öğretmenlerden istekli olanlara veya ihtiyaç duyanlara hem teorik hem de uygulamalı olarak değerler eğitiminin derslerde nasıl işleneceği hizmet içi eğitimlerle verilmelidir.

Aile bireylerine çocuklarına doğru ve etkili değerler eğitimi verebilmeleri adına seminer veya toplantılar yapılarak aileler bu konuda bilgilendirilmeli ve bilinçlendirilmelidirler.

KAYNAKÇA

- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (17. Baskı), Ankara: Pegem Yayınları.
- Belet, D., & Deveci, H. (2008). Türkçe ders kitaplarının değerler açısından incelenmesi. VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu, 2-4 Mayıs, Çanakkale.
- Doğan, İ. (2004). *Sosyoloji kavramlar ve sorunlar*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Dönger, A., Özkartal, Z., & Sarıgöz, O. (2016). An investigation into variables that affect self efficacy beliefs of people working in educational institutions. *International Refereed Academic Social Sciences Journal*, 24, 1- 17.
- Fidan, N.K. (2009). Öğretmen adaylarının değer öğretilimine ilişkin görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 2(20), 1-18.
- Güngör, E. (2000). *Değerler psikolojisi üzerine araştırmalar*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Hökelekli, H. (2013). *Ailede, okulda, toplumda değerler psikolojisi ve eğitimi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kıllıoğlu, İ. (1990). *Sosyal bilimler ansiklopedisi*. İstanbul: Risale Yayınları.
- Sarıgöz, O., & Çermik, Y. (2012). Maslow'un tükenmişlik ölçeği ile myo öğrencilerinin tükenmişlik düzeylerinin belirlenerek değerlendirilmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 116-122.
- Sarıgöz, O. (2013). Sınıfla ve grupla tartışma yöntemlerinin meslek yüksekokulu öğrencilerinin akademik başarılarına etkisi. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 3, 100-106.
- Sarıgöz, O. (2016). Anthropological attitudes and views of the teachers towards lifelong learning. *The Anthropologist*, 24(2), 598-610.
- Sarıgöz, O. (2019). Augmented reality, virtual reality and digital games: A research on teacher candidates. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 14(3), 41–63.
- Uysal, E. (2003). Değerler üzerine bazı düşünceler ve bir erdem tasnifi denemesi: İnsani Erdemler–İslami Erdemler. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 12(1), 51-69.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M. (2010). *Ergenlerde şiddetin önlenmesinde din eğitiminin rolü*. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.